

๕๐ ปี ๖๖ วัน กับกว่า ๑,๐๐๐ กิโลเมตร
ร่วมผจญภัยเพื่อหลุดพ้นวังวนแห่งความทุกข์

เดินสู่ อิสรภาพ

พิมพ์ครั้งที่ ๒๐

ประมวล เพ็งจันทร์

พิเศษ

- ภาพเดินทางขอบคุณผู้ต่อชีวิต
- แผนที่เส้นทางจากเชียงใหม่ไปสมุย

จุดประกายอวอร์ดส
รางวัลยอดเยี่ยม
ปี ๒๕๕๐

หนังสือดีเด่น
แห่งชาติ
ปี ๒๕๕๐

เชว่นบุ๊คอวอร์ดส
รางวัลชนะเลิศ
ปี ๒๕๕๐

เดินสู่ อิสรภาพ

ประมวล เพ็งจันทร์

คลิกสั่งซื้อได้ที่

@booktime

เดินสู่อิสรภาพ

ประมวล เพิ่งจันทร์

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ
ประมวล เพิ่งจันทร์
เดินสู่อิสรภาพ.-- พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ, 2550.
504 หน้า.
I. ธรรมกับชีวิตประจำวัน. II. ชื่อเรื่อง.
294.3144
ISBN 978-974-409-843-6

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : มกราคม ๒๕๕๐ จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๒ : กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๓ : มีนาคม ๒๕๕๐ จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๔ : มีนาคม ๒๕๕๐ จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๕ : เมษายน ๒๕๕๐ จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์โดย : สำนักพิมพ์สุขภาพใจ
บริษัท ตาตา พับลิเคชั่น จำกัด
คณะที่ปรึกษา : เกียรติ ปรัชญาศิลป์ปฐพี, กิตติ ปิยะสุนทรา
สุพล โล่ห์ชิดกุล
ประธานกรรมการบริหาร : บัญชา เกลิมชัยกิจ
กรรมการผู้จัดการ : ไชนวรงค์ เกลิมชัยกิจ
บรรณาธิการบริหาร : วรุตม์ ทองเชื้อ
บรรณาธิการ : อลิ้น เกลิมชัยกิจ
พิสูจน์อักษร : คณะลูกศิษย์
แบบปก : เทวิน สุวรรณศิริ, ณัฐพงษ์ ภาศิแพพย์
ภาพปก : เอกชัย แซ่ลิ่ม
ภาพประกอบ : เทพศิริ สุขโสภา, ชลธิชา สุจิตพิณ
ศิลปกรรม : ธีรพล บัวงาม, สุปราณี อภัยแสน
ฝ่ายโรงพิมพ์ : เซน นคร, ไพบูลย์ ชาติریانนท์
ฝ่ายขาย : มนูญยา ศิริวงษ์, เกลิมชัย แก้วเรือง, อุดร บุญญาชัย
ฝ่ายการตลาด : จิรวรรณ พยาสนิทรังกูร, อัศคนันท์ ชุมชุม
จัดจำหน่าย : สายส่งสุขภาพใจ บริษัท บ็อค ไทม์ จำกัด
๑๔/๓๗๐ หมู่ ๑๐ ถนนพระราม ๒ ซอย ๓๘
แขวงบางมด เขตจอมทอง กรุงเทพฯ ๑๐๑๕๐
โทรศัพท์ ๐-๒๔๑๕-๖๗๙๗ โทรสาร ๐-๒๔๑๖-๗๗๔๔
www.booktime.co.th
พิมพ์ที่ : ฝ่ายโรงพิมพ์ บริษัท ตาตา พับลิเคชั่น จำกัด
โทรศัพท์ ๐-๒๔๑๖-๓๒๙๔

จากใจสำนักพิมพ์

“มารู้สึกดีๆ กันเถอะ” หนังสือเล่มนี้กล่าวชวนท่าน...

นับเป็นอีกครั้งที่ “สำนักพิมพ์สุขภาพใจ” นำเสนอหนังสือเล่มพิเศษสำหรับผู้เยาว์ (ไม่จำกัดอายุแต่มีความเยาว์วัยทางจิตใจ) เพราะหัวใจของผู้เยาว์เป็นหัวใจที่ยังพยายามค้นหาความสุข สนุก เบิกบานใจ เป็นหัวใจที่เดี๋ยวขึ้นเดี๋ยวลง เดี่ยวเหงา เดี่ยวรัก เดี่ยวรำคาญ เดี่ยวลับสน

การเดินทางในเล่มจะพาเราไปพบกับดินแดนแห่งใหม่ที่เต็มไปด้วยไออุ่นแห่งจินตนาการทางจิตวิญญาณ ที่ท้าทายความสามารถของหัวใจ แต่ไม่ยากเกินไปที่จะลองเดินก้าวตาม อ่านแล้วจะรู้สึกอบอุ่น อ่อนโยน เบาสบาย หรือจะรู้สึกซาบซึ้งตรึงใจ จนเกิดเป็นพลังบันดาลใจอันแรงกล้าขึ้น ก็แล้วแต่การตีความของหัวใจในช่วงวัยและเวลานั้น

“ประมวล เพ็งจันทร์” ออกเดินเท้าทางไกลเพื่อค้นหาสิ่งล้ำค่าที่ถูกกลืนหายไปในกระแสสังคมปัจจุบัน เขาใช้วิธีการที่คนอื่นไม่เคยทำ คือไม่ร้องขออาหารหรือที่พักจากใครถ้าจะเป็นการเบียดเบียนผู้อื่น ไม่พกเงิน ไม่ใช่เงิน ไม่พึ่งพาอำนาจเงินตรา เสื้อผ้าอาภรณ์ ตำแหน่งหน้าที่ อาชีพการงาน แม้จะตกอยู่ในภาวะหิวโหยจนแทบจะหายใจต่อไปไม่ไหว เขาก็ยังเดินต่อไปด้วยความรู้สึกอ่อนโยนและเบิกบาน เดินไปค้นหาบางสิ่งบางอย่างที่สวยงาม ที่ไม่สามารถสัมผัสได้ในวิถีชีวิตสะดวกซื้ออย่างทุกวันนี้ของเรา

เขาทำให้เรารู้ซึ่งว่าความคิดมีเหตุมีผลต่างๆ นานาของเราทุกวันนี้ ไม่มีพลังเพียงพอที่จะผลักดันให้เรารักและเห็นอกเห็นใจคนอื่น ไม่มีพลังเพียงพอที่จะสร้างความรู้สึกลงงาม ที่หล่อเลี้ยงให้ชีวิตอึดแอิบเบิกบานได้

เขาบอกเล่าเรื่องนี้ให้กับเราด้วยหัวใจเปี่ยมสุข ด้วยวิธีการที่อ่อนโยน แต่โดนใจ

การเดินทางครั้งนี้เกิดจากเจตจำนงอันมั่นคงของคนคนหนึ่ง แต่จะเป็นไปไม่ได้เลย หากไม่มีแรงบันดาลใจจากภรรยา กำลังใจจากลูกศิษย์ และมิตรสหาย ที่ต่างเข้าใจเข้าใจในความประสงค์ของเขาเป็นอย่างดี จนทำให้เขาหมดกังวลกับคนเบื้องหลัง แล้วออกเดินไปอย่างสงบและงดงาม และด้วยพลังแห่งความรักและศรัทธาที่เขาพกพาไปเต็มกระเป๋า ได้สร้างปาฏิหาริย์ให้กับทุกๆ ก้าวย่าง หลายครั้งหลายคราวที่เขาไม่มีแม้กำลังจะเคลื่อนไหว แต่กำลังใจกลับเพิ่มขึ้นในทางกลับกันได้อย่างน่าอัศจรรย์ สิ่งที่เขาทำล้วนเป็นสิ่งเล็กๆ แต่เต็มเปี่ยมไปด้วยความงดงาม แล้วสิ่งทั้งงดงามเล็กๆ นี้เองที่กลับมีความหมายอันยิ่งใหญ่ในใจของเรา

เขายินดีสละได้แม้ชีวิตเพื่อเดินทางค้นหา “ความรู้สึก” ที่เขาและเราไม่อาจสัมผัสได้ในยุคนี้ “ความรู้สึก” ที่ไม่อาจสัมผัสได้ในชีวิตที่มีเงินตราและวัตถุเป็นศูนย์กลางอำนาจในการขับเคลื่อนสิ่งต่างๆ เขาจึงเลือกออกไปใช้ชีวิตที่มีมิตรภาพและความปรารถนาดีเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจที่จะทำหรือไม่ทำอะไร ความรู้สึกแบบนี้เองที่ทำให้เราได้สัมผัสกับความสุขที่แท้จริงและยั่งยืน บางคนคิดว่าเขาสติไม่ดีหรือเป็นคนขวางโลก แต่บางคนกลับมองว่าเขาได้ช่วยเปิดกว้างให้การชำระล้างจิตใจให้เบิกบานผ่องใสได้ในทุกขณะ ในทุกกิจกรรมของชีวิต

การเดินทางครั้งนี้เป็นการผจญภัยไปกับ “ความรู้สึกภายใน” ในสถานการณ์ที่แตกต่างหลากหลายและไม่แน่นอน จึงขอเขียนถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อได้สัมผัสกับเรื่องราวในเล่มว่า...

เมื่อได้อ่านต้นฉบับครั้งแรก รู้สึกซาบซึ้งในความรัก ความเข้าใจ ความเสียสละที่ผู้เขียนและภรรยาคู่ชีวิตมีให้ต่อกัน เพราะไม่บ่อยเลยที่เรา

จะได้ฟังทัศนะอันอ่อนหวาน ลึกซึ้ง กินใจของนักแสวงหาทางจิตวิญญาณในเรื่องความรักที่มีต่อคู่ชีวิต เพราะท่านเหล่านั้นมักครองเพศสมณนักบวช

เมื่ออ่านไปเรื่อย ๆ รู้สึกว่า มีการบอกเล่ารายละเอียดของความรู้สึกนึกคิดต่อสิ่งรอบข้างอย่างที่ไม่เคยได้อ่านจากที่ไหน คำบรรยายที่ละเอียดละไมพาใจให้รู้สึกได้ว่า สิ่งเล็กๆ น้อยๆ ที่เราไม่เคยใส่ใจในชีวิต ก็ทำให้เรามีความสุขได้อย่างเหลือล้น แต่เราไม่ได้ให้โอกาสตัวเองในการรับรู้รายละเอียดเหล่านั้น

เมื่ออ่านไปอีกนิด ก็เริ่มแปลกใจว่าหนังสือที่ดูเป็นแนวแสวงหาและปรัชญาในการดำเนินชีวิต ทำไมจึงอ่านสนุก ได้ลึ้นไปกับเรื่องราวที่พลิกผันไม่แน่นอน ได้ซาบซึ้งไปกับมิตรภาพความเอื้ออาทร ได้นึกย้อนดูชีวิตที่ผ่านมา และตีמד้าไปกับเหตุการณ์ สร้างความเข้มแข็งให้กับแรงบันดาลใจจนบ่อยครั้งก็กลั้นน้ำตาแห่งความตื้นตันไว้มิไหว

ที่ประทับใจไปกว่านั้นคือเมื่ออ่านอีกครั้งแบบสบายๆ ไม่เป็นวัยรุ่นใจร้อน ค่อยๆ อ่านไปเรื่อยๆ จนจบเล่ม รู้สึกว่าตัวเองเริ่มมองผู้คนและสิ่งต่างๆ เปลี่ยนไปโดยไม่รู้ตัว รู้สึกยิ้มได้กับชีวิตมากขึ้น โดยไม่ต้องใช้เหตุผลมาเป็นแรงจูงใจให้เราคิดแบบนั้นเหมือนแต่ก่อน การมองโลกในแบบใหม่นี้เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่ต้องใช้ความคิดหรือความพยายาม ความรู้สึกที่ได้ซึมซับจากการอ่านไปเรื่อยๆ ได้ติดตัวมาอยู่กับเราด้วยในชีวิตประจำวันโดยไม่รู้ตัว เราได้จัดขยะทางใจที่เราสร้างกองสูงสะสมมาตลอดชีวิตให้ค่อยๆ เล็กลงได้แล้ว

ย้อนกลับไปเมื่อครั้งได้พบปะพูดคุยกับผู้เขียนเป็นครั้งแรก ก็ให้รู้สึกเป็นอย่างยิ่งว่า ผู้เขียนเป็นบุคคลที่เป็นมิตรกันได้ง่าย ไม่เคยลืมนึกถึงความรู้สึกของคนรอบข้าง แม้จะมีปริญญาเอกทางด้านปรัชญา อีกทั้งยังเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยมาเกือบสองทศวรรษก็ยังคงความอ่อนน้อมถ่อมตน

ไว้ได้อย่างน่าทึ่ง แต่ในความอ่อนโยนเป็นมิตรที่สุดนั้น กลับมีความกล้าหาญ มุ่งมั่นกับบางสิ่งบางอย่างที่เราารู้สึกได้อย่างชัดเจน เช่น การไม่ยอมอ่อนข้อต่อระบบสังคมสำเร็จรูปที่กำลังสร้างปัญหากดดันหัวใจพวกเราและผู้คนทั้งโลกอยู่ขณะนี้

ขออนุญาตเล่าอีกนิดเกี่ยวกับการจัดการพิมพ์หนังสือเล่มนี้ว่า สร้างความประทับใจให้กับทางสำนักพิมพ์เป็นอย่างมาก มีลูกศิษย์และมิตรสหายของอาจารย์ประมวลจำนวนมากเข้ามาอาสาช่วยทำต้นฉบับ จัดรูปเล่มและวาดภาพประกอบด้วยใจจริงๆ รวมทั้งตัวอาจารย์และภรรยา ก็เข้ามาช่วยอย่างเต็มที่ ทำให้การจัดการพิมพ์เป็นไปอย่างราบรื่น และมีรอยยิ้มของคนทำงานตลอดเส้นทาง

สำนักพิมพ์หวังใจยิ่งว่า หนังสือ “เดินสู่อิสรภาพ” จะเป็นพลังให้หลายๆ คนได้เริ่มมองมุมใหม่ เริ่มทำสิ่งใหม่ เริ่มต้นทอดสะพานเชื่อมหัวใจกับคนที่เรารัก กับคนที่เราได้พบปะพูดคุย

เราไม่รีบร้อนต้องการเห็นผลยิ่งใหญ่อันใด ไปเรื่อยๆ ช้าๆ แต่เราก็ไม่หยุดทำในสิ่งที่เราเชื่อว่าจะสร้างความงดงามให้กับชีวิตเล็กๆ ของเราและคนรอบข้าง

ขอเชิญท่านเข้ามาสัมผัสเรื่องราวการเดินทางอันน่าอัศจรรย์ ที่จะพาลำนำท่านไปสู่ “ความหมายอันงดงามแห่งชีวิต” กันเลยดีกว่า

จากใจถึงใจ

อลีน เฉลิมชัยกิจ

สำนักพิมพ์สุขภาพใจ

เก็บตกคำถามยอดฮิต

เนื่องจากมีผู้อ่านหลายท่านถามไถ่ความเป็นมาของหนังสือกับทางสำนักพิมพ์อยู่บ่อยครั้ง ในการจัดพิมพ์ครั้งที่ ๕ ทางสำนักพิมพ์จึงถือเป็นโอกาสดีที่จะขอบอกเล่าเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเป็นมาของหนังสือเล่มนี้อย่างย่อๆ

ผู้อ่านถาม : หนังสือเล่มนี้เกิดขึ้นได้อย่างไร?

สำนักพิมพ์ตอบ :

ในเบื้องต้นอาจารย์ประมวลตั้งใจจะเขียนเรื่องราวและความรู้สึกในการเดินทางครั้งนี้ เพื่อเป็นจดหมายส่งไปแสดงความขอบคุณต่อผู้มีพระคุณที่ทำให้ความเป็นมิตรช่วยต่อชีวิตให้ระหว่างการเดินทาง โดยอาจารย์คิดว่าเมื่อเขียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะถ่ายเอกสาร เย็บเป็นเล่ม แล้วเดินทางไปพบปะขอบคุณอีกครั้งด้วยตนเองหรือส่งเป็นพัสดุไปทางไปรษณีย์ให้ตามที่อยู่ที่ได้จดบันทึกมา

ช่วงกลางปี ๒๕๔๙ ขณะที่อาจารย์ประมวลกำลังเขียนจดหมายขอบคุณดังกล่าวอยู่ที่วัดอุโมงค์ จังหวัดเชียงใหม่ เจ้าหน้าที่โครงการจิตวิวัฒน์ได้เชิญให้อาจารย์เดินทางเข้ากรุงเทพฯ เพื่อเป็นผู้บรรยายในการประชุมจิตวิวัฒน์เมื่ออาจารย์หมดประวัติ วะสี และกลุ่มจิตวิวัฒน์ได้ทราบเรื่องราวของอาจารย์ประมวล จึงแนะนำให้จัดพิมพ์จดหมายขอบคุณดังกล่าวขึ้นเป็นหนังสือเพื่อเผยแพร่ในวงกว้าง

ทางสำนักพิมพ์สุภาพใจต้องขอขอบคุณเจ้าหน้าที่โครงการจิตวิวัฒน์เป็นอย่างยิ่งที่ได้แนะนำต้นฉบับเปี่ยมคุณค่าทางจิตใจเช่นนี้มาให้กับทางสำนักพิมพ์ สำนักพิมพ์จึงขออนุญาตเป็นสะพานที่เชื่อมเรื่องราวของอาจารย์ออกสู่สาธารณะ

จากใจผู้เขียน

“ขอขอบคุณที่ต่อชีวิตให้ ผมจะใช้ชีวิตนี้เดินไปให้ถึงเป้าหมาย แล้วจะบอกเล่าเรื่องราวต่างๆ มาให้ทุกท่านทราบ” ข้อความนี้ถูกกล่าวซ้ำแล้วซ้ำเล่ากับบุคคลจำนวนมากที่ต่อชีวิตให้ผู้เขียนขณะที่เดินจากเชียงใหม่สู่เกาะสมุย สุราษฎร์ธานี

เมื่อถึงเกาะสมุยแล้ว สิ่งที่ปรารถนาจะทำทันที คือเขียนจดหมายถึงผู้มีพระคุณตามที่ให้สัญญาไว้ แต่เนื่องจากผู้มีพระคุณมีจำนวนมาก และเรื่องราวที่จะบอกเล่าก็ยืดเยื้อ จนทำให้จดหมายกลายเป็นหนังสือ แต่ไม่ว่าจะเป็นจดหมายหรือหนังสือ ความมุ่งหมายของผู้เขียนคือปรารถนาจะบอกให้รู้ถึงความล้นเกินขอพระคุณต่อทุกๆ คน ทุกๆ สิ่งที่เกี่ยวข้องให้ผู้เขียนได้ก้าวเดินไปอย่างมีความหมายทั้งดงาม

หนังสือเล่มนี้ มิใช่ผลงานของผู้เขียนที่เป็นปัจเจกบุคคล หากแต่เป็นผลงานของบุคคลจำนวนมาก ที่มีจิตปรารถนาให้ร่างกายที่แก่ชรา ร่างหนึ่งเดินทางถึงเป้าหมาย ในร่างกายที่แก่ชรานี้ได้ถูกอภิเษกให้เป็นสถิติแห่งมิตรภาพของจิตใจนับร้อยๆ ดวง ความปรารถนาของจิตนับร้อยนั้นได้อวดมาราสถิตอยู่ใน “เนื้อตัวของชายชรา” และทำให้เกิดพลังในการก้าวเดิน ทุกๆ ก้าวอย่างเป็นก้าวอย่างที่ไม่เบื่อบาน ทุกขณะแห่งการก้าวเป็นการก้าวถึงความหมายทั้งดงาม ความเบิกบานงดงามนั้น เป็นพลังเสริมหนังสือเล่มนี้ขึ้น

ผู้เขียนปรารถนาอย่างยิ่งที่จะให้ทุกๆ ส่วนของหนังสือเล่มนี้ เป็นสิ่งนำพาความเบิกบานงดงามไปสู่ผู้อ่านทุกๆ ท่าน

ประมวล เพ็งจันทร์

จากใจลูกศิษย์

“ผมจะเดินกลับบ้าน”

นี่คือคำตอบในวันปิดห้องเรียน และประกาศยุติบทบาทหน้าที่ของครูสอนปรัชญาผมหงอกขาว ผิวเข็ม ้วยครึ่งร้อย ด้วยแววตาอัน “แน่วแน่มั่นคง” เมื่อถูกลูกศิษย์ถามว่า “อาจารย์จะทำอะไรต่อไปหลังจากลาออกจากราชการ?” คำตอบของอาจารย์ทำให้เกิดความวิตกสงสัยขึ้นในใจของพวกเรา ทำไมจึงละทิ้งความมั่นคงก้าวหน้าและอาชีพอาจารย์มหาวิทยาลัย แล้วตัดสินใจออกเดินทางเพื่อไปเผชิญกับความยากลำบากและความไม่แน่นอน นี่คือนายผู้ที่พวกเราเรียกเขาว่า

“อาจารย์ประมวล”

พวกเรายิ่งสงสัยมากขึ้นไปอีกเมื่ออาจารย์บอกเล่าถึงเงื่อนไขในการเดินทางว่า ต้องการจะเดินเท้ากลับไปยังบ้านเกิดที่เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยไม่พกเงินอันเป็นสัญลักษณ์แห่งอำนาจติดตัวไปด้วยสักบาท จะไม่เดินไปยังที่ซึ่งมีคนรู้จัก และไม่ร้องขอความช่วยเหลือจากใครหากมันจะเป็นการเบียดเบียนผู้อื่น นี่เป็นคำตอบที่ลูกศิษย์อย่างพวกเราอยากจะจินตนาการได้ว่าเป็นไปได้อย่างไร เหตุใดจึงเลือกใช้ “เท้า” แทนพาหนะอันรวดเร็วสะดวกสบาย มีเพียงสิ่งเดียวที่น่าติดตัวไป นั่นคือตัวตนของมนุษย์ธรรมดาคนหนึ่ง บางทีนี่อาจจะเป็นโอกาสอันดีที่เราจะได้เรียนรู้ถึงความเป็นมนุษย์ที่แท้จริง นี่คือการเรียนรู้ในห้องเรียนที่ใหญ่ที่สุด

เมื่อก้าวแรกจากเชียงใหม่เมืองแห่งไอหมอกบนยอดดอยไปสู่ผืนแผ่นดินน้ำกว้างใหญ่แห่งท้องทะเลสมุยได้เริ่มขึ้น พวกเราต่างใจจดใจจ่อคอยถามข่าวคราวและความเป็นไปต่างๆ นานา ไปรษณียบัตรใบแล้วใบเล่าที่อาจารย์ส่งถึงอาจารย์สมปองผู้เป็นภรรยา เป็นข้อมูลข่าวสารเพียงแหล่งเดียวที่ทำให้พวกเราได้รับรู้ และบอกเล่าแก่กันและกันด้วยอารมณ์ตื่นเต้นยินดี ภาพของชายสะพายเป้ผู้เดินทางไปยังสถานที่ที่ตนไม่รู้จัก เพื่อไปพบ

เจอกับมิตรภาพใหม่ๆ เป็นความคิดคำนึงของพวกเราตลอดเวลา การเดินทางครั้งนี้ของอาจารย์จึงไม่ใช่เป็นการเดินทางเพียงลำพังเพื่อหลีกหนีจากโลก แต่เป็นการเดินทางไปทีละก้าวทีละก้าว พร้อมกับพกพาห้วงคำนึงของผู้คนที่อยู่เบื้องหลังไปด้วย

วันหนึ่งอาจารย์ก็กลับมาด้วยสภาพร่างกายที่ซูบผอม ผิวดำคล้ำ เนื้อตัวดูเหยาบกร้านกว่าเดิม แต่มีรอยยิ้มและแววตาแห่งความสุขปรากฏอยู่บนใบหน้าตลอดเวลา

ถูกมองว่าเป็นคนบ้า

ได้นอนกับหมาขี้เรื้อนอย่างมีความสุข

หิวกระหายจนแทบขาดใจตาย

การต่อสู้กับความอ่อนแอภายในจิตใจ

ท่ามกลางความทุกข์ยากที่ได้เผชิญ ผู้คนที่เข้ามาถามไถ่แสดงความอาทรห่วงใย แม้เพียงรอยยิ้ม ก็ช่วยให้มีพลังกำลังที่จะก้าวเดินต่อไป บันทึกเรื่องราวการเดินทางที่พวกเราได้อ่าน เป็นดังคำอธิบายแทนคำตอบต่อข้อสงสัยที่ค้างค้างอยู่ในใจของพวกเรามาตั้งแต่ต้น แท้จริงแล้ว ทุกชีวิตมีการเกี่ยวคู่กัน ทุกสิ่งต่างมีความหมายในการดำรงอยู่ แม้เพียงสิ่งเล็กๆ คนเล็กๆ ที่เราเองก็อาจเคยมองข้าม แล้วความเป็นมนุษย์จะสมบูรณ์ได้ก็ต่อเมื่อมันปรากฏผ่านตัวตนของผู้อื่น มิใช่การมีอยู่ของตัวเราแต่เพียงผู้เดียว นั่นคือ ความหมายอันงดงามแห่งชีวิต เป็นบทเรียนที่เราได้เรียนรู้ร่วมกัน

เรื่องราวตลอด ๖๖ วันของการเดินบอกเป็นนัยว่า คุณค่าของการเดินทางมิได้อยู่ที่ความหิวหยาสะตวกสบาย ไม่ได้อยู่ที่การมีคนเข้ามาปรบมือชื่นชมยินดีตลอดสองข้างทาง แต่อยู่ที่การได้เดินทางด้วยจิตใจอันเบิกบาน และเป็นสุขพร้อมที่จะเรียนรู้กับทุกๆ สิ่งบนโลก ด้วยจังหวะของการเดินทางที่ช้าลงทำให้มองเห็นรายละเอียดของสิ่งต่างๆ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น แน่นนอนว่าการ

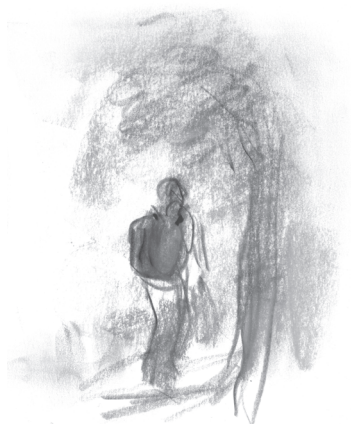
เดินทางครั้งนี้ไม่ได้ใส่ใจกับระยะทางเพื่อสร้างสถิติ ไม่สนใจกับเกียรติยศ คำสรรเสริญที่ผู้อื่นยกย่อง แต่เป็นการออกเดินเพื่อสัมผัสกับต้องคุณธรรม จริยธรรม ความดี ความงาม ที่มีชีวิตชีวา เราเชื่อแน่ว่าการเดินทางของอาจารย์ จะเป็นบทเรียนที่ยิ่งใหญ่ เช่นเดียวกับที่อาจารย์ได้เคยสอนเหล่าลูกศิษย์ ในห้องเรียน ว่าจุดหมายของการเรียนรู้ไม่ได้อยู่ในห้องเรียนสี่เหลี่ยม แคบๆ ไม่ได้อยู่ในตำราเล่มหนา หรือไม่ได้ถูกจำกัดด้วยช่วงวัย ในขณะที่ผู้คนมากมายแสวงหาความหมายชีวิตด้วยหนทางแห่งความสุขสงบ แต่การก้าวออกไปเผชิญหน้ากับความทุกข์ยาก ก็เป็นเส้นทางอีกสายหนึ่ง ที่ใช้ในการเรียนรู้ได้เช่นเดียวกัน

อาจารย์ได้นำพาพวกเราไปสู่ความรัก ความดีงามที่มีคุณค่ามากกว่า ทรัพย์สินใดๆ ทำให้พวกเรารู้ว่าหนทางอันศักดิ์สิทธิ์ที่อาจารย์เดินไป ทุกๆ คนก็สามารถเดินไปได้เช่นกัน ท่ามกลางสังคมที่ใช้เงินตรา เป็นกฎเกณฑ์ของการแลกเปลี่ยนทุกสิ่ง “การก้าวเดินไปสู่อิสรภาพ” เป็นข้อยืนยันจากชายซึ่งกำลังจะล่วงเข้าสู่ปัจฉิมวัยผู้เห็นว่า ความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจ ยังคงแลกเปลี่ยนกันได้ผ่านรอยยิ้ม น้ำใจ ทำให้เราได้เห็นว่าอำนาจที่แท้จริงของความเป็นมนุษย์อยู่ในหัวใจที่อ่อนโยนนี้เอง

ขอน้อมคารวะอาจารย์ประมวณ ผู้ที่เป็นแรงบันดาลใจอันยิ่งใหญ่
สำหรับเรา

“ลูกศิษย์”

เวลา กัลลหโสภณ, อิสระ ตริปัญญา, เดือนทะเล อินทร์จันทร์,
ยุวดี ช่วยกิจ, ศาสตรา มุสิกะ, เอกฤทัย ฉัตรชัยเดช, นครินทร์ กลั่นบุญ,
ที่มาญ์วัฒน์ สวัสดิ์ลออ, ชลธิชา สุจริตพิณี, วรสินทร์ สุจริตพิณี,
ยุทธพงศ์ ชันประกอบ, ภฤศา ปฐมทัศน์, พระมหาอภิวัฒน์ ถาวโรจิตโต
(บุตรอุดม), พัทธภรณ์ คำเครือ, โกมล คงเจริญ, ปิยะมาศ ใจไฟ,
วิระชัย สุขรวาย, อีรณ บั้วงาม, คมกฤษ อุษะเด็กเค่ง, วิมลทิพย์ เฉลยไกร,
เกียรติศักดิ์ ผิวขาว

จากใจสำนักพิมพ์	๓
จากใจผู้เขียน	๗
จากใจลูกศิษย์	๘

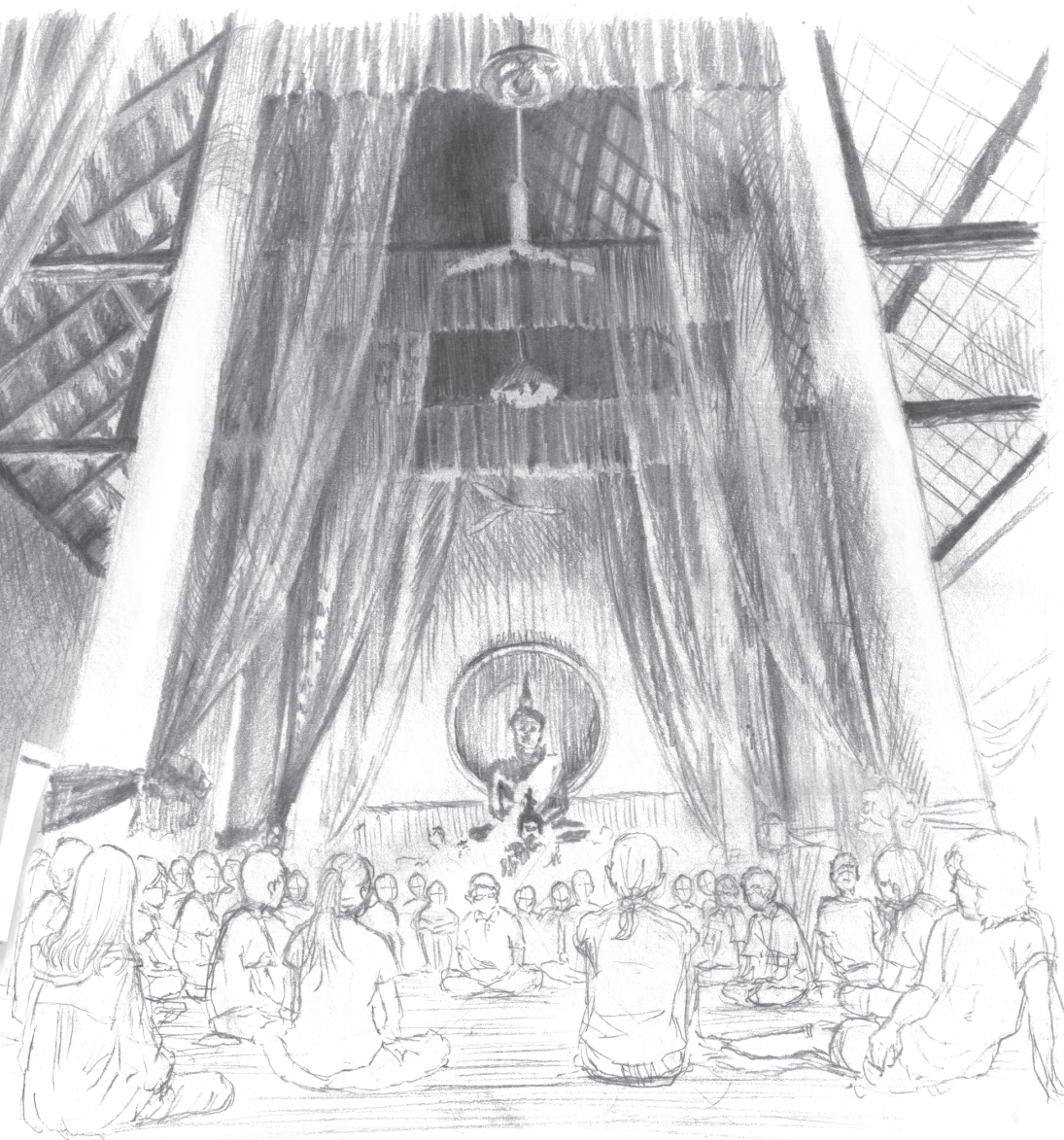
ลำดับก้าว...ทิ้งดงาม

ปิดห้องเรียน	๑๗
ความหวังใย	๓๔
กำลังใจ	๔๔
ฝึกหัดเดิน	๕๕
พลังแห่งรัก	๖๓
รอยบาทแห่งพุทธะ	๖๔
อาหารมื้อแรก	๗๕
ไถ่ถอนแห่งเมตตาธรรม	๘๓
ความหิว	๘๔
พ่อ	๙๗
ที่สูง	๑๐๓
ชีวิตทิ้งดงาม	๑๑๓
มิตรภาพบนยอดดอย	๑๑๔

ความหนักอึ้งแห่งอุปาทานขันธ	๑๓๓
มิตรารักษะ	๑๔๙
สยัธยแห่งเมตตาทิธรรม	๑๕๓
ดีใจที่ได้ลืม	๑๕๙
ความเป็นหนึ่งเดียวกัน	๑๖๗
ความหวาดระแวงกลัว	๑๗๕
ชุมชนงดงาม ชีวีตงดงาม	๑๘๕
สายนํ้าแห่งมนุษยธรรม	๑๙๕
พลังอำนาจเงินตรา	๒๑๙
ทาน : การให้และการรับ	๒๓๗
ลัทธิชาตญาณ และปัญญาญาณ	๒๔๙
แพและการข้ามฟาก	๒๕๕
ธรรมมรส	๒๖๑
ไฉ่น้อย	๒๘๓
ความศรัทธาในมนุษยภาพ	๒๙๙
หมาขี้เรื้อน	๓๑๓
ภาพเงา	๓๒๑
อาหารทิพย์	๓๔๓
ถนนเพชรเกษม	๓๕๑
ทบทวนการเดินทาง	๓๕๗
น้ำหยดหนึ่งในท้องทะเล	๓๖๗
พระผู้เป็นเจ้า	๓๗๗

แม่ซี	๓๙๑
บุญญฤทธิ์	๔๐๑
ความรักคือคำตอบ	๔๑๓
มิตรภาพคือสะพาน	๔๒๕
พระภิกษุชรา	๔๓๑
ความสุขและความงดงามในการก้าวเดิน	๔๔๙
เมตตาธรรมและถ้าแห่งความหวาดกลัว	๔๕๙
พุทธทาสภิกขุ	๔๗๑
ชีวิตเป็นสิ่งที่หาได้ยาก	๔๘๑
ถึงบ้าน	๔๘๙

ปิดห้องเรียน

“ผมขอยุติการทำหน้าที่ครูในห้องเรียนเพียงแค่นี้ ต่อไปนี้ ขอเป็น
เพียงแค่เพื่อนต่างวัยของพวกเราทุกๆ คน เราจะก้าวออกจากห้องเรียน
ไปสู่โลกกว้างเพื่อเรียนรู้ร่วมกัน”

นี่เป็นคำกล่าวปิดห้องเรียน ในคาบเรียนสุดท้ายของภาคเรียนที่ ๑
ปีการศึกษา ๒๕๔๘ ของผม เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๔๘ ณ วิหาร
วัดฝายหิน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คาบเรียนสุดท้ายนี้เกิดขึ้นจากความคิดของเหล่านักศึกษาที่มา
เรียนรู้ร่วมกันในกระบวนวิชาต่างๆ ทางด้านปรัชญาและพุทธศาสนา ทั้งใน
ระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโท

โดยปกติ คาบเรียนแต่ละคาบจะถูกกำหนดเวลา ๙๐ นาที โดยมี
พื้นที่ห้องเรียนซึ่งประกอบไปด้วยเก้าอี้นั่งประมาณ ๓๐-๔๐ ตัว แต่เมื่อนัก
ศึกษาปรารถนาที่จะมีห้องเรียนที่จะไม่ถูกจำกัดด้วยเงื่อนไขของเวลาและ
พื้นที่ เราจึงแสวงหาที่เรียนใหม่ และที่สุดก็ได้วิหารของวัดฝายหินเป็น
ห้องเรียนในคาบสุดท้ายนี้

๙ โมงเช้าเป็นเวลาเปิดห้องเรียน แต่เวลาปิดไม่ได้ถูกกำหนด
 วิหารของวัดฝายหินดูจะเล็กและแคบไปเมื่อมีนักศึกษามาร่วมเรียนนู้
 กันเป็นจำนวนมาก นอกจากนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในกระบวนวิชาต่างๆ
 ในภาคการศึกษานี้ ก็ยังมีนักศึกษาที่ไม่ได้ลงทะเบียนเรียน ซึ่งมีทั้งอดีต
 นักศึกษา นักศึกษาที่ยังเรียนอยู่ และยังมีบุคคลทั่วไปที่เคยสนใจมาร่วม
 ฟังบรรยายที่ผ่านๆ มา แต่ที่ดูแปลกตาก็คือนักศึกษารุ่นเยาว์ที่ยังเป็น
 นักเรียนอยู่ในระดับมัธยม เท่าที่ทราบจากการสอบถาม ทุกๆ คนมีเหตุผล
 ในการมาร่วมกิจกรรมครั้งนี้คล้ายๆ กัน คือปรารถนาจะร่วมเรียนนู้ใน
 คาบเรียนสุดท้ายแห่งชีวิตครูของผม

ได้ทำหน้าที่ครูในห้องเรียนเป็นครั้งสุดท้าย ด้วยการกล่าวสรุป
 บทเรียนของวิชาด้านปรัชญาและพุทธศาสนาที่ละส่วน โดยกล่าวสรุปบทเรียน
 ของวิชาปรัชญาสำหรับนักศึกษาปรัชญาก่อน ซึ่งมีเนื้อหาโดยย่อดังนี้

วิชาปรัชญา เป็นวิชาที่ว่าด้วยความคิดเชิงเหตุผล ที่เริ่มต้น
 จากความสงสัยในคู่ของความขัดแย้งกัน คือ ความจริงคู่กับความไม่จริง
 ความรู้คู่กับความไม่รู้ ความดีคู่กับความชั่ว ความงามคู่กับความไม่งาม
 วิชาปรัชญา ทำหน้าที่สร้างขบวนการครุ่นคิดพิจารณา วิเคราะห์ วิจรรณ์
 และประเมินค่าความคิดต่างๆ ที่มนุษย์เพียรพยายามจะอธิบายว่า อะไรคือ
 ความจริง ความรู้ ความดี และความงาม ในฐานะครูสอนปรัชญา ผมได้
 เพียรพยายามหาวิธีกระตุ้น เร่งเร้าให้ศิษย์ของผมครุ่นคิดด้วยเหตุผล
 เพื่อแยกความเท็จออกมาเสียจากความจริง แยกความไม่รู้ออกมาเสียจาก
 ความรู้ แยกความชั่วออกมาเสียจากความดี และแยกความไม่งามออกมา
 เสียจากความงาม ทั้งนี้ก็ด้วยความคาดหวังว่า เมื่อขจัดสิ่งตรงกันข้ามออก

ไปแล้วก็จะมองเห็นความจริง ความรู้ ความดี ความงาม กระจางชัด เป็นนักปรัชญาที่สามารถบอกกล่าวแก่ผู้อื่นได้ว่า อะไรจริง อะไรเท็จ อะไรเป็นความรู้ อะไรเป็นความหลง อะไรเป็นความดี อะไรเป็นความชั่ว อะไรเป็นความงาม อะไรเป็นความอัปมงคล

บทบาทและหน้าที่ของปรัชญาอยู่ในการชี้ นำกำกับความหมายของความจริง ความรู้ ความดี และความงามให้กับสังคม ที่สังคมวันนี้ไม่เหมือนสังคมในอดีต เป็นเพราะความหมายของความจริง ความรู้ ความดี และความงามแตกต่างไปจากอดีต การเปลี่ยนแปลงความหมายของความจริง ความรู้ ความดี ความงาม จึงเท่ากับการเปลี่ยนแปลงความหมายของ ชีวิต-สังคม-โลก-จักรวาล ทั้งหมดทั้งสิ้น

ขอให้นักศึกษาวิชาปรัชญาทุกคนจงตระหนักเถิดว่า หน้าที่ในการสร้างความหมายและคุณค่าของความจริง ความรู้ ความดี ความงาม เป็นหน้าที่ของพวกเราทุกๆ คนที่จะต้องครุ่นคิดเลือกสรรหาความหมายของความจริง ความรู้ ความดี และความงามแห่งชีวิตของเราเอง เมื่อใดที่ความหมายของชีวิตเราเปลี่ยนไป ความหมายของสังคม ของโลก ของสรรพสิ่งก็เปลี่ยนตามไปด้วย

สำหรับตัวผมเอง เมื่อมาถึงวันนี้ วันที่กำลังจะเลิกสอนปรัชญาแล้ว พลังของความคิดเชิงเหตุผลของผมอ่อนล้าเต็มทีแล้ว จนวันนี้ ผมเกือบไม่ได้สร้างความหมายใดๆ ด้วยพลังแห่งเหตุผลอีกแล้ว และคงเป็นเพราะสาเหตุนี้ละกรรมง์ที่ผมควรยุติการสอนปรัชญาได้แล้ว ในความสำนึกของผมขณะนี้ ความจริงกับความไม่จริงแยกออกจากกันไม่ได้ ความรู้กับความไม่รู้ก็เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความดีกับความชั่วก็ประสานเป็นเนื้อ

เดียวกัน ความงามกับความอัปลักขณก็เป็นสภาวะเดียวกัน จนไม่มีพลัง
อำนาจใดๆ จะมาปรากฏสองสภาวะนี้ออกจากกันได้

๒๐

ความจริง ความรู้ ความดี ความงาม มีความหมายปรากฏอยู่เพียง
แค่ขณะจิตคิดช่วงขณะนั้น หันหน้าไปดูเพื่อนที่นั่งติดกันแล้วจ้องมองตา
เขาสี

เห็นอะไร

เห็นรอยยิ้ม

เขายิ้มให้คุณก่อน หรือ คุณยิ้มให้เขาก่อน

ไม่รู้

ไม่สำคัญหรอกว่าใครยิ้มก่อน แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือทุกคนเลือก
ที่จะยิ้มหรือไม่ยิ้มให้ผู้อื่นก็ได้ แล้วความหมายอันยิ่งใหญ่แห่งความจริง
ความรู้ ความดี ความงาม ก็เริ่มต้นขึ้นที่การคิดเลือกจะยิ้มหรือไม่ยิ้ม
ของคุณ เมื่อตะกี้คุณไม่ได้คิดอะไรมาเลยใช่ไหม

เพียงแค่คุณรู้สึกว่ามีคนนั่งติดกันคือเพื่อน
แล้วก็ยิ้มให้เขาโดยไม่ต้องคิด คุณรู้สึกว่า
เขาเป็นเพื่อน คุณจึงยิ้ม ผมอยาก
บอกพวกเราทุกคนในที่นี้ว่า “ความ
รู้สึก” นี้มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่า

เหตุผล

ขณะนี้ ผมรู้สึกว่าพวกเรา
ทุกคนล้วนเป็นความจริง
ความดี ความงาม ที่ผมสามารถ
สัมผัสรู้ได้ โดยไม่ต้องใช้

ความคิดที่มีเหตุผลซับซ้อนอะไรเลย และใครๆ ก็สามารถรู้สึกอย่างนี้ได้โดยไม่ต้องจำเป็นต้องเป็นครูสอนปรัชญาอย่างผม

และได้กล่าวกับนักศึกษา ที่เรียนวิชาทางด้านพุทธศาสนาโดยมีใจความสำคัญว่า

ที่ผ่านมา ผมใช้สมองเรียนรู้พุทธศาสนาจนจดจำอะไรต่างๆ ที่เกี่ยวกับพุทธศาสนาไว้ได้มากจนเกินไป แต่ใช้ใจเรียนรู้พุทธศาสนาน้อยไป การเรียนพุทธศาสนาของผม เป็นเหมือนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ผมเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้ความจำ จำไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ จำคำศัพท์ภาษาอังกฤษไว้ได้มากมาย แต่ก็ไม่สามารถจะพูดภาษาอังกฤษให้ได้ดี เพราะเวลาจะพูดแต่ละครั้ง ต้องคิดถึงศัพท์ที่จดจำไว้ ต้องคิดปรุงแต่งประโยคที่จะพูด ที่สุดท้ายก็คิดมากเสียจนพูดไม่ออก พูดไม่คล่อง ไม่เหมือนภาษาไทยที่ไม่ต้องคิดไม่ต้องจดจำอะไรมาก อยากพูดอะไรก็พูดออกไป ไม่ต้องคิดถึงไวยากรณ์ ไม่ต้องคิดว่าจะใช้ศัพท์ใช้คำอะไรดี

ความรู้ทางพุทธศาสนาของผมเป็นเหมือนความรู้ภาษาอังกฤษที่จดจำไว้ได้มาก แต่ครั้งจะปฏิบัติตามที่จำไว้ กลับยุ่งยากเสียจนไม่สามารถจะปฏิบัติได้ รู้อยู่ว่าการรักผู้อื่น(เมตตา) เป็นความดี เป็นวิถีแห่งพุทธ แต่ครั้งจะรักใคร่สักคนดูยุ่งยากขัดข้อง จนเวลาผ่านไปตั้งนานแล้วยังเกลียดเขาอยู่เลย เป็นไปได้อย่างไรที่อาจารย์สอนวิชาพุทธศาสนาอย่างผม รู้ทั้งรู้ที่อยู่ว่า ความเกลียด ความโกรธ เป็นความชั่ว ความเมตตาเอื้ออาทร เป็นความดี วิถีแห่งชั่ว วิถีแห่งดี ก็รู้อยู่แล้วแต่ยังหลงเดินอยู่บนวิถีแห่งชั่ว แล้วผมจะกล่าวอ้างว่า เป็นผู้รู้ เป็นครูสอนพุทธศาสนาได้อย่างไร จึงขอยุติการสอนพุทธศาสนาเพียงแค่นี้ ต่อไปนี้ขอเป็นเพียงแค่เพื่อนผู้เรียนรู้

พุทธศาสนาร่วมกับพวกเราทุกๆ คน

ร่วมเรียนรู้ที่จะให้ผู้อื่นด้วยจิตใจที่เบิกบาน เรียนรู้ที่จะรักผู้อื่น
อย่างไม่มีเงื่อนไข เรียนรู้ที่จะจบชีวิตของตัวเองลงด้วยจิตใจที่ผ่องใสสะอาด

หลังจากกล่าวสรุปบทเรียนแล้ว ได้ขออนุญาตผู้เข้าร่วมเรียนรู้
ปิดห้องเรียน พร้อมๆ กับขอสมัครเป็นเพื่อนต่างวัยของทุกๆ คน

“นับแต่นี้ไป ผมไม่ใช่ครูผู้มีอำนาจเหนือศิษย์อีกแล้ว ขอให้
ทุกคนโปรดกรุณาจดจำผมไว้ในฐานะเพื่อนคนหนึ่ง ต่อไปนี้เราจะคุยกัน
ฉันเพื่อน ขอทุกๆ คนได้กรุณาพูดอะไรเพื่อตักเตือนเพื่อนผู้ซำราคนนี้ด้วย”

เมื่อห้องเรียนปิดลงแล้ว ประเด็นสนทนากันก็มีหลากหลาย แต่
ส่วนใหญ่ก็ยงวนเวียนที่ประเด็นอันเกี่ยวข้องกับตัวผม และยังเป็นประเด็น
เชิงคำถาม อาทิเช่น

ทำไมจึงเลือกเอาวันที่ ๒๓ ตุลาคม เป็นวันลาออกจากราชการ

๒๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๔๘ เป็นวันที่ผมมีอายุครบ ๕๑
ปีบริบูรณ์

ภรรยาและตัวผมได้ร่วมกันกำหนดให้วันครบ ๕๑ ปีบริบูรณ์
เป็นหมุดหมายแห่งการเปลี่ยนผ่านชีวิตของเราไปสู่ความสำนึกรู้ใหม่ๆ

เริ่มต้นการเปลี่ยนผ่านจากชีวิตข้าราชการ ไปสู่ชีวิตที่ไม่ผูกพัน
ติดข้องอยู่กับอำนาจและหน้าที่ทางสังคมที่เคยมีมา วันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๔๘
เป็นวันที่ผมกำหนดลาออกจากการเป็นข้าราชการตำแหน่งอาจารย์ประจำ
ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ระบบราชการเปรียบไปก็เหมือนกรงทอง อันเป็นที่พำนักพักอาศัยของนกน้อยเจ๊กเช่นตัวผมมาเป็นเวลาเนิ่นนาน ในกรงแคบๆ นี้ผมรู้สึกปลอดภัย มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี มีอำนาจ และมีรายได้ที่แน่นอน

ถึงแม้จะมีอาหารการกินที่พร้อมมูลภายในกรง ตลอดทั้งรู้สึกปลอดภัยจากการถูกเบียดเบียนจากโลกภายนอก แต่ด้วยธรรมชาติแห่งนกป่าที่มีอยู่ในตัว ทำให้ผมคิดถึงการโบยบินออกจากกรงอยู่ตลอดเวลา

ได้เคยบอกเล่าให้ภรรยาสุดที่รักของผมฟังอยู่เสมอว่า วิทยุญาณของโจนาธาน ลิฟวิงสตัน นกนางนวลที่ร็ชาร์ด บาร์ก เนรมิตไว้ในหนังสือของเขานั้น ได้ลึกลับติดอยู่ในร่างผมนับตั้งแต่วันที่ผมได้อ่านหนังสือเล่มนี้ โดยสำนวนแปลของอาจารย์ชาญวิทย์ เกษตรศิริ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ แม้จะผ่านมานานถึง ๓๐ ปีแล้ว แต่วิทยุญาณโจนาธาน นกนางนวลที่เชื่อมั่นว่าการบินคือชีวิต ก็ยังไม่ได้ออกจากร่างผมไป

ทุกๆ ที่ปรารถนาจะโบยบินไปให้สุดขอบฟ้า แต่ด้วยสายใยแห่งรักที่ผูกมัดเรา คือภรรยาและตัวผมไว้เป็นคู่ชีวิต จึงทำให้เรารู้สึกร่วมกันว่าเราจะไปด้วยกัน เราจะไม่ทำอะไรที่เป็นเหตุให้คนหนึ่งเป็นสุข แต่อีกคนหนึ่งเป็นทุกข์ และด้วยพันธะสัญญาแห่งรักนี้ ที่ทำให้ผมยังไม่ลาออกจากราชการ ตราบเท่าที่ภรียายังไม่มีความสุขกับการลาออกจากราชการของผม และด้วยความสำนึกรู้เช่นนี้ จึงได้มอบอำนาจในการกำหนดว่าผมควรจะลาออกจากราชการเมื่อใด ให้เป็นการตัดสินใจของภรรยา

และแล้ววันหนึ่งภรรยาสุดที่รัก ก็ได้หาฤกษ์ยามยามดีในการออกจากราชการให้ผม ด้วยเกณฑ์กำหนดฤกษ์ยามของเธอนั้น ๒๓ ตุลาคม นั้นแหละคือวันดี เพราะเป็นวันที่ผมเกิดมาบนโลกใบนี้

การกำหนดเอววันเกิด เป็นวันเปลี่ยนผ่านไปสู่ชีวิตใหม่ ทำให้ระลึกถึงคติความเชื่อแบบฮินดูที่ว่า มนุษย์เราเป็นสัตว์ที่มีการเกิด ๒ ครั้ง (ทวิชาติ) ครั้งแรกเป็นการกำเนิดเกิดร่างกายจากท้องแม่ ครั้งที่ ๒ เป็นการกำเนิดเกิดจิตวิญญาณ (จิตสำนึก) แห่งความเป็นมนุษย์ การเกิดครั้งที่สองนี้ จะมีขึ้นภายหลังจากการผ่านขบวนการอบรมบ่มเพาะจนตระหนักรู้ได้ใน “ธรรมะ” คือหน้าที่ต่างๆ ที่พึงปฏิบัติตามสถานะแห่งความเป็นมนุษย์ของแต่ละบุคคล

คติความเชื่อเรื่องการเกิด ๒ ครั้งนี้ เข้ามาสู่การรับรู้ของสังคมไทยผ่านพระพุทธศาสนาที่เชื่อถือกันว่า ผู้ชายจะยังเป็นมนุษย์ดิบๆ อยู่ตราบใดที่ยังไม่ได้บวชเรียนประพาศพรหมจรรย์ตามหลักพระธรรมวินัยแห่งพระพุทธศาสนา เมื่อผ่านการบวชเรียนและลาสิกขาไปแล้ว จึงจะได้ชื่อว่า เป็นมนุษย์ที่สุกแล้ว พร้อมจะไปมีครอบครัว แบกรับภาระหน้าที่ต่างๆ ทางสังคม

คติความเชื่อของชาวฮินดูเช่นที่ว่านี้ สืบเนื่องมาจากระบบที่ว่า มนุษย์เราแต่ละคนต่างมีช่วงวัยแห่งชีวิตที่จะต้องก้าวผ่านไปในแต่ละช่วงตามลำดับ จึงจะถือว่าเป็นชีวิตที่สมบูรณ์ ช่วงชีวิตของมนุษย์มีอยู่ ๔ ช่วง คือ

ชีวิตพรหมจรรย์ เป็นช่วงศึกษาเรียนรู้

ชีวิตคฤหัสถ์ เป็นช่วงทำหน้าที่ครองเรือน

ชีวิตวนปรัสถ์ เป็นช่วงออกจากเรือนไปสู่ป่า

ชีวิตสันยาสี เป็นช่วงหวนคืนสู่ธรรมชาติ

แต่ละช่วงแห่งชีวิตทั้ง ๔ ช่วงนี้ ต่างมีเป้าหมายของชีวิตแต่ละช่วงที่จะต้องทำชีวิตให้มีความหมายแตกต่างกันไปในแต่ละช่วงวัย

ช่วงที่ ๑ เป็นช่วงวัยที่ชีวิตมีเป้าหมายอยู่ที่ ความตระหนักรู้ถึงหน้าที่ต่างๆ ที่พึงปฏิบัติให้เหมาะสมกับสถานะแห่งตน (ธรรมะ) ความหมายอันดีงามของชีวิตในช่วงวัยนี้ จึงอยู่ที่การได้ฝึกฝนเรียนรู้ให้กระจ่างแจ้งในธรรมะ

ช่วงที่ ๒ เป็นช่วงวัยที่ชีวิตมีเป้าหมาย อยู่ที่การแสวงหาครอบครองสิ่งต่างๆ เพื่อเสพเสวยรสชาติแห่งชีวิต ที่ได้มีได้เป็นเช่นนั้น (อรรถะและกามะ) ความหมายอันดีงามของชีวิตในช่วงวัยนี้ จึงอยู่ที่การได้ลิ้มรสชาติแห่งชีวิตที่หลากหลาย แล้วอิมเอมกับรสชาติของการได้มี ได้เป็นเช่นนั้น

ช่วงที่ ๓ เป็นช่วงวัยที่ชีวิตมีเป้าหมายอยู่ที่ความรู้สึกอิม ในการเสพเสวยรสชาติแห่งกามะ แล้วสลัดออกมาเสียจากการบริโภคคามคุณทั้งหลาย ความหมายอันดีงามของชีวิตในช่วงวัยนี้จึงอยู่ที่การได้ข้ามพ้นอำนาจแห่งกาม เหมือนบุคคลผู้ซึ่งอิมเสียแล้วในการบริโภคอาหาร จึงไม่มีความกระหายหิวในอาหารต่างๆ ที่วางอยู่ตรงหน้าอีกต่อไป

ช่วงที่ ๔ เป็นช่วงสุดท้ายแห่งชีวิตที่มีเป้าหมายอยู่ที่การหลุดพ้นจากความติดข้องต่างๆ นานา ที่ผูกมัดตรึงชีวิตไว้ (โมกษะ) ความหมายที่ดีงามของชีวิตในช่วงวัยสุดท้ายนี้ จึงอยู่ที่ความผ่องใสเบิกบานของจิตที่ได้สัมผัสรู้ถึงการล่องลัดดับไปของชีวิตที่เคยได้ถือครองไว้ เพื่อเป็นอุปกรณในการเสพเสวยรสชาติต่างๆ

ความเชื่อเกี่ยวกับชีวิตตามคติของชาวอินเดียนี้ ทำให้ผมรู้สึกว่ ฤกษ์ในการลาออกจากราชการที่ภรรยากำหนดให้ ช่างเป็นฤกษ์งามยามดีที่เหมาะสมแก่การเปลี่ยนผ่านชีวิตไปสู่ความหมายใหม่ๆ แห่งชีวิตของเรา

๒๓ ตุลาคม ๒๕๔๘ นี้ เป็นเวลาที่เหมาะสมแล้วที่เราจะ
เกิด (จิตสำนึก) ใหม่ ในการมีชีวิตอยู่ และดำเนินชีวิตไปสู่ปลายทางแห่ง
ชีวิต

เพราะเหตุใด จึงคิดลาออกจากการเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย

การลาออกจากราชการเป็นความคิดและความปรารถนาของผมนานหลายปีแล้ว แต่ต้องรอความพร้อมในทุกๆ ด้าน มาถึงปีนี้รู้สึกความพร้อมแล้ว จึงได้แจ้งให้เพื่อนร่วมงานทราบ เพื่อให้การบริหารจัดการที่ต้องรับผิดชอบร่วมกันไม่เกิดปัญหา

ผมไม่ได้ลาออกเพราะเบื่อความเป็นครู ตรงกันข้าม ผมมีความสุขกับความเป็นครู และปรารถนาที่จะเป็นครูตลอดไปชั่วชีวิต มูลเหตุสำคัญที่ทำให้ผมตัดสินใจลาออกในช่วงนี้ คือการเปลี่ยนแปลงสถานภาพและบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในสังคมไทย ที่มหาวิทยาลัยของรัฐ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยที่ผมสังกัด กำลังแปรรูปไปเป็นองค์กรขายบริการการศึกษาแก่ประชาชน ภายใต้ระบบกลไกการค้าของตลาดเสรี ผมไม่เห็นด้วยกับการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบนี้ ด้วยความล้ากันว่าสถาบันอุดมศึกษามีภารกิจหน้าที่อันสำคัญยิ่งคือส่งเสริม สร้างสรรค์ อุดมธรรม อุดมคติ และอุดมการณ์ ให้ปรากฏชัดในสังคม แต่แนวโน้มขณะนี้ปรากฏชัดว่ามหาวิทยาลัยกำลังทอดทิ้งภารกิจอันสำคัญยิ่งนี้ ไปทำหน้าที่ขายบริการวิชาการตามความต้องการของตลาดแรงงานอุตสาหกรรมและธุรกิจบริการ ณ ขณะปัจจุบันนี้ มหาวิทยาลัยไทยเป็นเพียงแค่สถานที่ผลิตช่าง ป้อนตลาดแรงงานตามความต้องการของสังคมอุตสาหกรรมทุนนิยมเท่านั้น

ไม่ได้คิดคำนึงถึงการสร้างสรรค์ อุดมธรรม อุดมคติ และอุดมการณ์ให้สังคมเลย และที่กำลังจะเกิดขึ้นเมื่อมีการแปรรูปมหาวิทยาลัยสำเร็จแล้ว คือวิชาช่างต่างๆ จะกลายเป็นสินค้าบริการที่มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งจะแข่งกันผลิตแข่งกันขาย โดยมีเป้าหมายคือกำไรอันเป็นเงินตรา นี่คืองาแงเส้นสุดท้าย ที่ทำให้ลา้ง อย่างผมแบกรับต่อไปไม่ไหว

ด้วยสภาวะดังกล่าวนั้น ประกอบกับผมเองตระหนักได้ว่า ผมควรจะเปลี่ยนผ่านตัวเองไปสู่ช่วงปลายของชีวิตได้แล้ว ชีวิตของผมได้ผ่านช่วงปฐมวัยมาสู่ช่วงมัชฌิมวัย และขณะนี้ควรเข้าสู่ช่วงปัจฉิมวัยได้แล้ว ชีวิตช่วงปัจฉิมวัยนี้ ควรจะเป็นช่วงของการเตรียมตัวเพื่อสละละทิ้งปล่อยวางสังขารธรรมทั้งปวงที่มีอยู่ ชีวิตผมขณะนี้เปรียบเหมือนกับการทำข้อสอบในห้องสอบที่กำลังใกล้จะหมดเวลา เพราะฉะนั้นเวลาที่เหลืออยู่เพียงเล็กน้อย ควรจะเป็นช่วงของการอ่านทบทวนคำตอบที่เขียนตอบไปแล้ว เพื่อตรวจสอบว่ามีอะไรบกพร่องผิดพลาดหรือตกหล่นไปบ้าง จะได้เขียนเสริมเพิ่มเติม

แล้วสรุปคำตอบทั้งหมดให้เป็นประเด็นชัดเจนและส่งให้อาจารย์ก่อนเดินออกจากห้องสอบด้วยความสบายใจว่าได้ส่งคำตอบที่ดีที่สุดให้กับอาจารย์

ต่อคำถามว่า “ทำไมจึงไม่ต่อสู้เรียกร้องให้มหาวิทยาลัย
เป็นไปตามที่คิด” ได้อธิบายชี้แจงให้มิตรผู้เยาว์เข้าใจว่า

นี่ไม่ใช่การต่อสู้เพื่อเอาแพ้เอาชนะ แต่นี่คือขบวนการปกติของ
ธรรมชาติแห่งโลกมนุษย์ที่มีขึ้นมีลง ผมรู้สึกว่ ขณะนี้สถาบันอุดมศึกษา
มีความตกต่ำลงเพื่อให้เกิดพลังที่จะกระโดดให้สูงขึ้นต่อไป คล้ายๆ กับ
การย่อตัวให้ต่ำลง แล้วจะมีพลังกระโดดให้สูงขึ้น ขอให้พวกเราจงตระหนัก
รู้ถึงสภาวะตกต่ำนี้ด้วยจิตใจที่รู้เท่าทัน ผมเชื่อว่า มีพวกเราในที่นี้บางคน
จะมีโอกาสเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยในอนาคต ขอให้ระลึกไว้เถิดว่า
ความรู้ของมนุษยชาติที่มีอยู่ในขณะนี้ เป็นความรู้ที่ได้สะสมสืบทอดกันมา
เป็นเวลายาวนาน จากมนุษย์รุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งอย่างไม่ขาดตอน ประดุจ
ดังห่วงโซ่ที่คล้องกันเป็นสายโซ่ที่ยาวไกล ความรู้ทุกอย่างที่เรา มีอยู่ ล้วนเป็น
ผลสืบเนื่องมาจากมนุษย์รุ่นก่อนๆ ที่สืบทอดกันมาอย่างไม่ขาดสาย
ตัวอย่างเช่น พวกเราทุกๆ คนสามารถนับเลขได้เป็นจำนวนร้อย จำนวนพัน
จำนวนหมื่น ฯลฯ แต่เราทุกคนก็รู้อยู่แล้วไม่ใช่หรือว่า กว่าที่มนุษย์จะสามารถ
คิดกำหนดนับจำนวนเลขให้มีหลักหมายเป็น ๑-๒-๓ ได้นั้น ต้องใช้เวลา
ยาวนานหลายชั่วอายุคน แม้เมื่อกำหนดนับ ๑-๒-๓ ได้แล้ว ก็ต้องใช้เวลา
อีกนานกว่าจะนับเป็น ๔-๕-๖-๗-๘-๙ ได้ และที่ยากสุดๆ ก็คือ กว่า
ที่มนุษย์จะคิดค่าแห่งจำนวน ๐ ได้ ต้องใช้พลังแห่งความเพียรพยายาม
อย่างมหาศาล ในการกำหนดหมายรู้ค่าของจำนวน ๐ มาวันนี้ที่พวกเรา
มีชีวิตอยู่ เราไม่รู้ลึกลงๆ ากอะไรในการเรียนรู้ความหมายของจำนวนต่างๆ
เพียงแค่เป็นเด็กอายุไม่กี่ปี พวกเราก็มีความรู้ นับจำนวนได้เป็น ลิบ-ร้อย
-พัน-หมื่น ฯลฯ พวกเราฉลาดกว่ามนุษย์ในยุคโบราณมากนักหรือ,

เปล่าเลย แต่เพราะพวกเราได้รับความรู้มาจากมนุษย์รุ่นก่อนๆ ต่างหาก จึงสามารถรู้ได้มากขนาดนี้ ความรู้ทุกๆ อย่างของพวกเราในขณะนี้ เป็นความรู้ที่ถูกสะสมมาเป็นเวลายาวนาน นักศึกษาปรัชญาทุกคนรู้อะไรนี้ ดิอยู่แล้วจากห้องเรียนปรัชญาที่เราพร้อมเรียนรู้กันมา

สำหรับนักศึกษาวิชาพุทธศาสนา ก็รู้ดีอยู่แล้วไม่ใช่หรือว่า ความรู้ที่ชาวพุทธสมาทานเป็นสรณะที่เรียกกันว่า “สัมมาสัมโพธิญาณ” นั้น เป็นผลมาจากการสะสมความรู้ต่างๆ มาเป็นเวลายาวนานจนนับไม่ถ้วนว่า นานสักเพียงใด เป็นความรู้ที่ได้มาจากบทเรียนไม่เฉพาะของมนุษย์เท่านั้น แต่เป็นบทเรียนของสัตว์ทั้งหลายด้วย ดังที่พระโพธิสัตว์ต้องเกิดเป็นสัตว์ ประเภทต่างๆ ทั้งสัตว์บกและสัตว์น้ำ ทั้งเป็นอมนุษย์และมนุษย์ นับเฉพาะ เมื่อปรารถนาสัมมาสัมโพธิญาณ ต่อพระพักตร์ของพระพุทธเจ้าที่บังกร ขณะที่เกิดเป็นสุเมธดาบสก็ยาวนานถึง ๔ อสงไขย กับอีก ๑ แสนกับ จึงได้บรรลุถึงสัมมาสัมโพธิญาณ เมื่อพระบรมศาสดาของชาวพุทธทรงตรัสรู้ แล้ว พระองค์ทรงระลึกได้ว่า กว่าพระองค์จะตรัสรู้ได้นั้น พระองค์ต้อง เกิดแล้วเกิดอีกเป็นอนันตชาติ บทเรียนชีวิตที่พระองค์ต้องประสบกับ ความทุกข์ยากนั้น หากนำเอาน้ำดาที่ต้องหลั่งเมื่อประสบทุกข์มารวมกัน น้ำดาแห่งความทุกข์ยากที่ผ่านพบมามีจำนวนรวมกันแล้วมากกว่าปริมาณ น้ำในท้องมหาสมุทร ด้วยข้ออุปมานี้ ขอให้นักศึกษาวิชาพระพุทธศาสนา จงตรองดูเถิดว่า ความรู้ที่ทำให้เกิดพระพุทธเจ้าได้นั้น ต้องใช้เวลาในการ สะสมนานเพียงใด

เมื่อความรู้ที่เรามีอยู่ ณ ขณะปัจจุบัน เป็นสมบัติที่มนุษย์ชาติ ต่างร่วมกันสะสมกันมาเป็นเวลายาวนานแล้ว ควรแล้วหรือที่เราจะเอา ความรู้นี้มาซื้อ-ขายกัน ธรรมชาติคือแผ่นดิน เรา끼ซื้อ-ขายกันแล้ว

ท้องฟ้า-อากาศก็ซื้อขายกันแล้ว ขอเราหยุดซื้อขายกันเพียงแค่นี้เถิด
อย่าเอาความรู้มาเป็นสินค้าซื้อ-ขายกันเลย เพราะความรู้คือความหมาย
และคุณค่าของมนุษยชาติที่สูงส่งเหนือการซื้อขาย

หากมีใครสักคนหนึ่งในกลุ่มพวกเราได้มีโอกาสไปเป็นครูในอนาคต
ขอให้ช่วยบอกต่อๆ กันไปด้วยว่า ความรู้เป็นสมบัติร่วมกันของมวลมนุษยชาติ
ไม่ควรนำไปซื้อ-ขาย แลกเปลี่ยนกันด้วยเงินตรา แต่ควรสืบทอด มอบให้
ต่อกันด้วยจิตคารวะ

จะไปทำอะไรหลังจากลาออกไปแล้ว

“ผมจะเดินกลับบ้าน” คือคำตอบสั้นๆ แต่ก่อให้เกิดความ
แปลกใจระคนตกใจในกลุ่มผู้ร่วมสนทนา ดังนั้น เพื่อคลายความรู้สึก
แปลกใจของมิตรผู้เยาว์ จึงได้ชี้แจงรายละเอียดของความคิดให้เขารับรู้
ดังนี้

ผมจากบ้านมาเป็นเวลายาวนานและเป็นระยะทางยาวไกล
เมื่อหันไปมองจุดเริ่มต้นที่จากมา รู้สึกเห็นได้อย่างพร่าเลือน นึกไม่ออก
เสียแล้วว่า ความลึกลับรู้แรกๆ ที่ชีวิตนี้อุบัติขึ้นเป็นเช่นไร ระลึกได้แต่
เพียงว่า ตัวเองเป็นเด็กชาวเกาะ ที่เคยมองท้องทะเลที่กว้างไกลสุดสายตา
ด้วยความพิศวงสงสัยว่า จุดที่ขอบทะเลและขอบฟ้ามาบรรจบกันนั้นอยู่
ณ ที่ใด อยากไปให้ถึงที่สุดแห่งขอบฟ้าและขอบทะเลนั้น และด้วยความฝัน
อันงดงามของวัยเด็กในวันนั้น ทำให้ได้เดินทางออกจากเกาะเล็กๆ
ในท้องทะเลไปสู่แผ่นดินใหญ่ แล้วได้เดินทางไปในที่ต่างๆ เกือบทั่วโลก
จากวันนั้นในวัยของเด็กน้อยที่มีจินตนาการอันสุดแสนงดงาม มาถึงวันนี้

ในวัยของชายชราที่รู้ว่า ไม่มีขอบฟ้า ไม่มีขอบทะเล

“ผมอยากกลับบ้าน” นี่คือ ความปรารถนาของชายชราที่อยากกลับไปบอกเด็กน้อยชาวเกาะให้รู้ว่าไม่มีขอบฟ้า ไม่มีขอบทะเลอยู่ในจุดที่ไกลสุดสายตา

ผมอยากกลับไปบอกเด็กน้อยชาวเกาะคนนั้น
ผมจะเดินไปพบเด็กน้อยชาวเกาะคนนั้น
แล้วเราจะสนทนากันเกี่ยวกับท้องฟ้าและท้องทะเล

“ทำไมต้องเดิน?...” เป็นข้อสงสัยที่ปรากฏผ่านสายตาของมิตรผู้เยาว์

การเดินเป็นวิถีที่ศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งสามารถจะนำพาชายชราเช่นผมขณะนี้ไปพบกับเด็กน้อยชาวเกาะคนนั้นได้

เวลา ๕๐ ปี ได้พราวดูเด็กน้อยชาวเกาะกับชายชราให้ห่างไกลกันให้เป็นอยู่ต่างภพต่างภูมิกัน

ในภพภูมิของชายชรา เต็มไปด้วยความยึดติดห่วงแหน การต่อสู้แข่งขัน และปกคลุมไปด้วยความหวาดกลัว

การเดินจะเป็นขบวนการข้ามให้พ้น...

พ้นความรู้สึกเสียดายในสิ่งที่ยึดติดอยู่

พ้นความรู้สึกเกลียดชังต่อผู้อื่นที่ถูกทำให้เป็นคู่แข่ง

พ้นความรู้สึกกลัว ในความไม่แน่นอนต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัว

ผมจะใช้การเดินเป็นขบวนการเรียนรู้ที่จะทำลายความรู้สึกเสียดาย รู้สึกเกลียด รู้สึกกลัวที่มีอยู่ในใจผม ผมจะเดิน...เดิน... เดินจนกว่า

ความรู้สึกเสียตาย (ความโลภ) ความรู้สึกเกลียด (ความโกรธ) และความรู้สึกกลัว (ความหลง) จะลดน้อยเบาบางลง

๓๒

เมื่อใดที่ความโลภ-โกรธ-หลง ในใจเบาบางลง เมื่อนั้นผมคงได้สัมผัสกับจินตนาการอันงดงามในยามเยาว์วัย และ ณ เวลานั้นแหละที่ชายชราจะได้พบกับเด็กน้อยชาวเกาะ ขอให้พวกเรากรุณาเอาใจช่วยให้ชายชราได้พบกับเด็กน้อยด้วย

ขณะที่กำลังบอกเล่าความฝันของชายชราให้มิตรผู้เยาว์รับรู้ “ขวัญ” นักศึกษาหญิงคนหนึ่งลุกขึ้นมาจากที่นั่งในกลุ่มเพื่อนของเธอ แล้วคลานมาหาผม เมื่อถึงระยะประชิดตัวผม เธอยกมือไหว้แล้วกล่าวปนเสียงสละกันว่า

“หนูขอกอดอาจารย์ได้ไหม..”

“ได้สิ” ผมตอบพร้อมกับยิ้มให้เธอ

“หนูจะไปพร้อมกับอาจารย์” ขวัญพูดพร้อมกับโอบกอดผมท่ามกลางสายตาคู่ที่จ้องมองมายังเรา

การกระทำและคำพูดของขวัญ ทำให้หลายคนตกใจ และแปลกใจ ในท่ามกลางความเงียบที่เกิดขึ้นหลังจากขวัญกลับไปนั่งที่เดิมแล้วเพื่อนคนหนึ่งในกลุ่มของเธอกล่าวขึ้นว่า

“ตอนแรกเมื่อเรารู้ข่าวว่าอาจารย์ประมวลจะลาออก พวกเราไม่เห็นด้วย วันนี้พวกเราตั้งใจจะมาขอให้อาจารย์อยู่กับพวกเราต่อไป ขอว่าอาจารย์อย่าทิ้งพวกเราไป แต่พอได้ฟังอาจารย์พูด พวกเราเปลี่ยนใจแล้ว พวกเราจะไม่ขอให้อาจารย์อยู่ แต่จะขอไปกับอาจารย์ด้วย ใจของพวกเรา จะไปกับอาจารย์”

ทั้งคำพูด ของขวัญ และคำอธิบายเพิ่มเติมของเพื่อนเธอ ทำให้ผมกล่าวต่อว่า

“เมื่อตะกี๊ที่ขวัญเข้ามาสวมกอดผม ผมรู้สึกได้ว่า ตัวขวัญเปรียบเสมือนตัวแทนของจิตวิญญาณของหนุ่ม-สาวทั่วทั้งจักรวาลซึ่งสถิตอยู่ภายในช่วงขณะแห่งโอบกอด เหมือนจิตวิญญาณของหนุ่ม-สาวเหล่านั้นได้เข้ามาสถิตอยู่ในร่างกายนี้แล้ว ในร่างกายที่แก่ชรานี้เต็มไปด้วยจิตวิญญาณของหนุ่ม-สาวที่มีพลัง ผมจะก้าวเดินไปด้วยจิตวิญญาณของหนุ่ม-สาว การก้าวเดินของผมไม่ใช่การก้าวเดินของชายชราแต่เพียงคนเดียว แต่เป็นการก้าวไปของหนุ่ม-สาว ที่จะก้าวไปเพื่อเรียนรู้โลกกว้าง ผมจะก้าวไปเพื่อทำหน้าที่ครู ครูที่ไม่ใช่ผู้หยิบยื่นความรู้ให้ศิษย์ แต่คือครูที่เป็นพลังกระตุ้นเร้าให้ศิษย์มีพลังในการเรียนรู้ ขอพวกเราก้าวเดินไปเพื่อเรียนรู้ร่วมกัน”

ที่สุดแห่งการสนทนากันฉันเพื่อน แต่ละคนต่างถูกเพื่อนๆ ในกลุ่มขอร้องให้บอกเล่าแลกเปลี่ยนบทเรียนที่ได้เรียนรู้ของแต่ละคนในเย็นวันนั้น

“ทรง” เป็นเด็กนักเรียนระดับมัธยมเพียงคนเดียวที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนรุ่นพี่ในวันนั้น เมื่อถูกขอร้องให้บอกเล่าประสบการณ์ในการเรียนรู้ เธอจึงได้บอกเล่าความรู้สึกของเธอ

ก่อนหน้านี้เธอรู้สึกแปลกใจและสงสัยว่า ทำไมพี่สาวของเธอจึงพยายามเสียเหลือเกินที่จะชักชวนให้เธอมาร่วมกิจกรรมในวันนี้ คำพูดหลายๆ คำของอาจารย์ประมวล ถูกพี่สาวของเธอนำไปอ้างอิงเพื่อจะอธิบายอะไรบางอย่างให้เธอเข้าใจ แม้แต่การจะสอบเข้ามหาวิทยาลัย พี่สาวเธอก็พยายามชักจูงให้เลือกมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อจะได้มาเป็นลูกศิษย์อาจารย์ประมวล ที่มาวันนี้ก็เพราะอยากรู้จักอาจารย์ประมวลที่พี่สาวเธอประทับใจนักหนา

แต่ว่าตอนนี้เธอเข้าใจแล้วว่า ทำไมพี่สาวของเธอจึงพยายามชักชวนให้เธอมาเป็นลูกศิษย์อาจารย์ประมวล

เมื่อมาถึงช่วงนี้ หรั่งร้องให้พร้อมกับหันไปหาพี่สาวของเธอ แล้วยกมือไหว้กล่าวคำว่า “ขอบคุณ” กับพี่สาวที่นั่งใกล้กัน

คำพูดและการแสดงออกของหรั่ง ทำให้หลายๆ คนน้ำตาคลอด้วยความประทับใจในกริยาที่เธอแสดงออกมา

คำพูดและการกระทำของหรั่ง ทำให้ผมตื่นตึ่งใจมากและอดไม่ได้ที่จะเล่าความรู้สึกของตนเองให้มิตรผู้เยาว์ทุกคนได้ทราบ

เมื่อหลายปีมาแล้ว “เถียน” นักศึกษาที่เคารพนับถือผม ได้พาน้องสาวในชุดนักเรียนมัธยมปลายมาพบผม พร้อมทั้งแนะนำให้ผมรู้จักว่าน้องของเธอกำลังเตรียมตัวสอบเข้าเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อจะได้เป็นศิษย์ของผม

ผมกล่าวกับน้องสาวของเถียนว่า ขอให้ตั้งใจเรียนและมีความเพียรพยายาม ผมรอคอยลูกศิษย์คนนี้อยู่ที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

หลังจากนั้นไม่นาน ก็มีนักศึกษาใหม่ในชุดนักศึกษาที่น่ารัก มาพบผม พร้อมทั้งแนะนำตัวว่าเป็นน้องสาวของเถียน

ผมปลื้มใจในความเป็นครูของตนเองจนไม่รู้จะพรรณนาออกมาได้อย่างไร เมื่อได้รู้ว่าพี่คนหนึ่งได้แสดงออกซึ่งความรักที่มีต่อน้อง ด้วยการพยายามพูดจาโน้มน้าวชักชวนให้น้องมีความปรารถนาที่จะมาเป็นศิษย์ของผม

น้องสาวของเถียนที่ได้มาเป็นศิษย์ของผมคือ “ถึง” และวันนี้ถึงก็ได้พาน้องสาวของเธอคือ “ทรง” มา เพื่อจะได้เป็นศิษย์ของผม

ผมได้ขอโทษถึง ที่ไม่สามารถเป็นครูอยู่ต่อไปจนมีโอกาสสอนทรง แต่ก็ได้บอกว่า ความปรารถนาของถึงได้บรรลุผลแล้ว เมื่อตอนที่ทรงกล่าวขอบคุณพี่สาวของเธอ พร้อมด้วยน้ำตาแห่งความเข้าใจในความรักที่มีต่อเธอ

ความรัก คือ สายใยที่ผูกมัดให้พี่-น้องประสานเป็นหนึ่งเดียวกัน
ความรัก เป็นสายใยที่ผูกใจศิษย์และครูให้เชื่อมโยงถึงกัน

ความรัก ที่เป็นสายใยแห่งความผูกพันอันพวกเราได้ช่วยกัน
ถักทอขึ้นมาเนิ่นนาน ที่ทำให้ครูแก่ๆ คนหนึ่งเกิดตระหนักรู้ว่า เขาควรจะก้าวเดินออกจากห้องเรียนไปสู่โลกกว้าง เพื่อดึงสายใยแห่งรักนี้ไปถักทอร้อยรัดให้เป็นแพรวภักดิ์แห่งรักที่กว้างใหญ่ไพศาล สามารถห่มคลุมจิตใจของคนชรา คนหนุ่มสาว และเด็กๆ อีกมากมายที่ไม่มีโอกาสเข้ามาสู่ห้องเรียนในสถาบันการศึกษา

ครูของพวกเขา จะเป็นตัวแทนของทุกๆ คนที่จะดึงเอาสายใยแห่งรักในใจของแต่ละคน ให้มาประสานสอดคล้องกันเป็นผืนผ้าแพรวพรรณที่จะห่มคลุมให้ทุกๆ คนได้อบอุ่น

ขอทุกๆ คน ได้โปรดช่วยดึงสายใยแห่งรักเส้นเล็กๆ ที่มีอยู่ในใจ
ของแต่ละคนออกมา แล้วถักทอให้ประสานกันกับสายใยแห่งรักของ
คนใกล้ชิด แล้ววันหนึ่งเราจะมีผืนผ้าแพรวภักดิ์แห่งรักที่งดงามไว้ให้
ทุกๆ คนได้ห่มคลุมเพื่อความอบอุ่นในความเป็นมนุษย์.

คลิกสั่งซื้อได้ที่

@booktime

“การใช้เหตุผลไม่มีพลังอำนาจพอที่จะต่อสู้กับกิเลสในตัว... ที่อาจารย์พูดว่า มันเกิดการเปลี่ยนแปลง เพราะก่อนหน้านี้จะใช้เหตุผลนำ แต่ตอนหลังอาจารย์ใช้ใจนำ การมีเมตตา การอยู่ร่วมกัน ผมคิดว่าจุดสำคัญของโลกน่าจะอยู่ตรงนี้”

ศ.นพ.ประเวศ วะสี

การประชุมจิตวิวัฒน์ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๔๙

“เป็นการเดินทางเพื่อค้นพบสัจธรรมทางจิตวิญญาณโดยแท้จริง... ความหมายแท้จริงอยู่ที่เราเห็นคุณค่าของชีวิต สัมผัสด้วยความอ่อนโยนจนเข้าถึงความจริง... ที่คนธรรมดาสามัญทั่วไปไม่สามารถเข้าถึงได้”

ดร.เอกวิทย์ ณ ถลาง

การประชุมจิตวิวัฒน์ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๔๙

“โล่มนี้ชอบ... อดีตอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่ลาออก เดินหลุดค้จากเชียงใหม่กลับบ้านที่เกาะสมุย... และไปแะที่สวนโมกข์... เล่าเรื่องระหว่างทางว่าพบเจออะไรต่ออะไรเยอะเลย ตัวละครที่เภาพตามริมถนนแต่ละคนนั้นเยี่ยมมาก เป็นเรื่องที่สอนปรัชญาและศาสนาแฝงด้วย”

เทพศิริ สุขโสภา

คอลัมน์นักคิด หนังสือพิมพ์ข่าวสด ๒๔ ธันวาคม ๒๕๔๙

“งานเขียนที่ดีจะมีส่วนประกอบของความรู้ ความรู้สึก และความคิด ซึ่งหนังสือเล่มนี้มีทุกอย่างพร้อมมูล และยังโดดเด่นอย่างยิ่งในเรื่องของการเขียน บางพารากราพมาเรียงใหม่เป็นบทกวี การเดินจงกรมไป ทำให้เราคิด คล้ายๆ กับได้อ่าน 'ปรัชญาชีวิต' ของ คาลิล ยิบราน อธิบายว่าการกินคืออะไร อธิบายได้ทุกเรื่อง เป็นปรัชญาได้หมด น่าสนใจตรงนี้”

วัฒน์ วรลยางกูร

กรรมการตัดสินรางวัลจุดประกายออร์คิด ปี ๒๕๕๑

“ผมชื่นชมที่อาจารย์ประมวลทำ เดินโดยสละทุกอย่างเพื่อที่จะให้ได้เจอกับความจริงมากที่สุด... เดินโดยไม่จำเป็นต้องมองว่าจะไปจบที่ไหน เดินเพื่อการเดินเท่านั้น สุดท้ายของการเดินทางไม่ใช่แค่เท้าแต่เป็นการเดินทางของสมอง จิตใจ แล้วก็จิตวิญญาณ”

สุทธิชัย หยุ่น

กรรมการตัดสินรางวัลจุดประกายออร์คิด ปี ๒๕๕๑

สุภาพใจ

f SukkhabjaiPUB

IA 0005 สารคดี

ISBN 978-974-409-843-6

300.-

www.booktime.co.th